

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" สรุปผลได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 510 คน การส่งแบบสอบถามได้ส่งแบบสอบถามให้ครูผู้สอน จำนวน 510 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 462 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.05 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t (t-test) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นครูหญิงมากกว่าครูชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-44 ปี (ร้อยละ 46.8) วุฒิปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 91.3) ส่วนใหญ่จบวิชาเอกอื่น (ร้อยละ 86.8) ได้แก่ ประถมศึกษา (ร้อยละ 18.1) สังคมศึกษา (ร้อยละ 12.5) ภาษาไทย (ร้อยละ 9.9) คหกรรมศาสตร์ (ร้อยละ 8.4) วิทยาศาสตร์ (ร้อยละ 6.7) ประวัติศาสตร์ (ร้อยละ 6.3) และเอกอื่นๆ (ร้อยละ 25.6) เคยเข้ารับการอบรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ร้อยละ 77.9) ซึ่งจัดโดยสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร และสำนักงานเขต (ร้อยละ 51.5 และ 35.5) ครูส่วนใหญ่อบรมเรื่องการใช้หลักสูตรสุขศึกษานในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ร้อยละ 31.0) รองลงมาคือ เรื่องการวัดและประเมินผลสุขศึกษานในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ร้อยละ 22.7) กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูส่วนใหญ่ใช้มากที่สุด ได้แก่ การบรรยาย (\bar{X} =

3.15) การสาธิตและการฝึกปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.07$) การแก้ปัญหา ($\bar{X} = 2.83$) การทดลอง ($\bar{X} = 2.79$) การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น ($\bar{X} = 2.72$) การแสดงบทบาทสมมติ ($\bar{X} = 2.52$)

2. สภาพและปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา

2.1 สภาพในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา

ครูส่วนใหญ่ศึกษาหลักสูตรด้วยตนเองและเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร สุขศึกษา (ร้อยละ 72.7, 48.1) โดยศึกษาจากหนังสือเรียน และหนังสือหลักสูตร (ร้อยละ 71.0, 70.6) ครูส่วนใหญ่ใช้แผนการสอนจากศูนย์วิชาการเขต (ร้อยละ 63.9) และจาก สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 55.8) มีครูส่วนน้อยเขียนแผนการสอนใช้เอง (ร้อยละ 30.1) ครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนโดยการจัดทำบ้านที่กการสอนล่วงหน้าก่อนทุกครั้ง (ร้อยละ 76.2) และศึกษาเรื่องที่จะสอน (ร้อยละ 67.5) ครูเตรียมสื่อและวัสดุก่อนทำการสอน ทุกครั้ง (ร้อยละ 54.5) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ครูส่วนใหญ่ จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับสุขภาพ (ร้อยละ 83.5) รองลงมาได้แก่ การจัดการแนะแนวสุขภาพให้แก่นักเรียน (ร้อยละ 63.2)

ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนบ่อยครั้ง (ร้อยละ 62.8) และมีครูส่วนน้อยมาก ที่ใช้สื่อการสอนทุกครั้ง (ร้อยละ 10.0) สื่อที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นรูปภาพ และกระดานชอล์ค (ร้อยละ 91.8 และ 68.4) โดยได้รับสื่อการสอนจากศูนย์ผลิตสื่อ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร มากที่สุด (ร้อยละ 73.6) รองลงมา คือ ครูแต่ละคนผลิตสื่อใช้เอง (ร้อยละ 73.2)

การวัดและการประเมินผลวิชาสุขศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่ดำเนินการวัด และประเมินผลจากจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป 02 (ร้อยละ 89.6) จากการสังเกต และจาก ข้อสอบ (ร้อยละ 87.7, 78.8) จัดทำข้อสอบโดยคณะกรรมการจากศูนย์วิชาการเขต (ร้อยละ 77.7) และครูส่วนใหญ่นำผลการวัดและประเมินผลมาใช้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนใน ชั้นเรียน (ร้อยละ 80.6) และเป็นข้อมูลในการสอนซ่อมเสริม (ร้อยละ 63.2) ครูนำมาใช้ ปรับปรุงพฤติกรรมทางสุขภาพ (ร้อยละ 52.4)

การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ การรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน เช่น อาคารเรียน

ห้องน้ำ ห้องส้วม การจัดหาน้ำดื่มน้ำใช้ที่สะอาดอย่างเพียงพอ ครูส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางด้านสุขภาพจากผู้บริหาร (ร้อยละ 88.5) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม (ร้อยละ 42.6) ครูส่วนใหญ่จัดโครงการฟันดี-มีสุขภาพมากที่สุด (ร้อยละ 93.9) และได้จัดโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ โครงการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โครงการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ โครงการแข่งรัดให้ภูมิคุ้มกันเด็กนักเรียน และโครงการสนับสนุนการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน โรงเรียนจัดร้อยละ (68.2, 66.5, 63.0 และ 60.2) ตามลำดับ นักเรียนส่วนใหญ่มีน้ำหนักและส่วนสูงอยู่ในเกณฑ์ปกติ และครูตรวจสอบสุขภาพนักเรียนโดยสังเกตในขณะทำการสอน (ร้อยละ 77.9)

สุขปฏิบัติที่นักเรียนปฏิบัติเป็นประจำ ได้แก่ การล้างมือ (ร้อยละ 93.5) การตัดเล็บให้สั้นอยู่เสมอ (ร้อยละ 92.0) ความปลอดภัยในการเล่น (ร้อยละ 86.8) การแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร (ร้อยละ 85.3) การรับประทานอาหารที่ไม่มีแมลงวันตอม (ร้อยละ 56.3)

ครูส่วนใหญ่พบปัญหาสุขภาพของนักเรียนในเรื่องฟันผุมากที่สุด (ร้อยละ 90.9) รองลงมาคือ เหว (ร้อยละ 82.0) และโรคหวัด (ร้อยละ 56.3)

ครูส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 71.8) และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงปัญหาสุขภาพของนักเรียนโดยส่งจดหมายแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ (ร้อยละ 67.0) พร้อมทั้งเชิญผู้ปกครองมาพบ (ร้อยละ 62.0) มีครูส่วนน้อยที่ไปพบผู้ปกครองที่บ้าน (ร้อยละ 17.1)

2.2 ปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

2.2.1 ปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนโดยสรุปรวม มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าครูผู้สอนวิชาสุขศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผลด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา

2.2.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาโดยส่วนรวม มีปัญหาการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ดังนี้

- อุปกรณียาก
- 2.2.2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน
- (1) ไม่ได้สอนโดยวิธีเซตุนเนื่องจากเตรียม
- 2.2.2.2 ด้านการใช้สื่อการสอน
- (1) ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ
- 2.2.2.3 ด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอน
- (1) ครูต้องสอนหลายวิชา
- (2) ครูมีงานอื่นต้องทำ
- (3) ขาดความร่วมมือในการดูแลสภาพจาก

ผู้ปกครอง

3. เปรียบเทียบปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวนตามเพศ

3.1 ครูชายและครูหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้านเช่นเดียวกัน

3.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูชาย และครูหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาว่า มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ครูหญิงมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาในการเรียนการสอน มากกว่าครูชาย จำนวน 4 ข้อ ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนโดยวิธีสร้างสถานการณ์จำลองเป็นเรื่องยุ่งยาก
2. ด้านการใช้สื่อการสอน ได้แก่ ขาดความรู้ในการผลิตและการใช้สื่อ

3. ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่

ขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการสร้างข้อสอบแบบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

ขาดความรู้ในการวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบ

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขออภิปรายผลเฉพาะประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาครูส่วนใหญ่ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรด้วยตนเอง โดยมีจุดมุ่งหมายในการสอนวิชาสุขศึกษา คือ สอนให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสอนให้เกิดทักษะในการปฏิบัติจนเป็นสุขนิสัย ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ครูเตรียมการสอนโดยการทำบันทึกการสอนล่วงหน้าก่อนสอนทุกครั้ง และใช้แผนการสอนจากศูนย์วิชาการเขตแต่ละเขต

จากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนด้วยการบรรยาย การสาธิตและฝึกปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทดลอง การค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น การแสดงบทบาทสมมติ กิจกรรมการเรียนการสอนเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ใช้สอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต้องการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่นำไปสู่การคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมวิชาการ (2526) ที่กล่าวว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจะต้องเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักปฏิบัติ และฝึกทักษะในการแก้ปัญหา และจะต้องเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยการค้นคว้า ทดลอง ซักถาม ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ได้จัดประสบการณ์ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาโดยการจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับสุขภาพ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่จัดง่าย ใช้งบประมาณน้อย จัดได้สม่ำเสมอ และยังก่อให้เกิดผลดีกับนักเรียน อาทิเช่น ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำวัสดุอุปกรณ์ ได้สร้างสำนึกในความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้าง

สรรค์ รู้จักการทำงานร่วมกัน (กรมสามัญศึกษา 2523: 40-44) และครูยังจัดกิจกรรมการแนะแนวสุขภาพ ซึ่งนับได้ว่าเป็นส่วนสำคัญต่อการสอนสุขศึกษา

จากผลการวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนประเภทรูปภาพมากที่สุด (ร้อยละ 91.8) อาจเป็นเพราะว่า รูปภาพหาได้ง่าย ราคาประหยัดนักเรียนมีส่วนร่วมในการหารูปภาพได้ อีกทั้งได้รับแจกจากหน่วยงานผลิตสื่อการสอนของสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ส่วนการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา ครูส่วนใหญ่ดำเนินการวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ใน ป 02 ซึ่งเป็นไปตามกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยเรื่องการวัดและประเมินผลในระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ยังใช้การสังเกต และจากข้อสอบที่คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขตแต่ละเขตจัดทำให้ เป็นผลให้ครูผู้สอนมีหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลไปในทิศทางเดียวกัน ครูส่วนใหญ่นำผลการวัดและประเมินผลมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งตรงตามหลักการวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้

การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการสอนสุขศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดให้มีการรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน เช่น อาคารเรียน ห้องน้ำ ห้องส้วม และจัดหาน้ำดื่ม น้ำใช้ ที่สะอาดเพียงพอ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่เรียนนามาใช้ในชีวิตจริง (สุชาติ โสภประยูร, 2524) นอกจากนี้ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางด้านสุขภาพโดยให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา จากการวิจัยพบว่า โครงการฟันดี-มีสุข ครูส่วนใหญ่จัดมากที่สุด (ร้อยละ 93.9) เนื่องจากนักเรียนมีปัญหาสุขภาพในเรื่องของฟันผุมาก (ร้อยละ 90.9) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักอนามัยกรุงเทพมหานครที่สำรวจพบว่า นักเรียนฟันผุเป็นอันดับที่ 1 (ร้อยละ 76.4) ดังนั้นเพื่อช่วยลดปัญหาดังกล่าวโรงเรียนส่วนใหญ่จึงจัดโครงการนี้ขึ้น ส่วนการบริการสุขภาพแก่นักเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่ตรวจสุขภาพนักเรียนโดยการสังเกตขณะทำการสอน และตรวจสุขภาพตอนเช้า เนื่องจากเป็นนโยบายทางโรงเรียนที่ให้คุณครูดูแลนักเรียนในเวลาเช้าแถวตอนเช้าเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านสุขภาพ ก่อนที่จะทำการสอน

นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติใน เรื่องการล้างมือ การตัดเล็บให้สั้น อยู่เสมอ ความปลอดภัยในการเล่น การแปรงฟันหลังรับประทานอาหาร การรับประทานอาหารที่ไม่มีแมลงวันตอมฝึกปฏิบัติมาก เนื่องจากการฝึกปฏิบัติที่ง่ายนักเรียนทุกคนสามารถปฏิบัติได้ โดยที่ครูไม่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิด อาจให้นักเรียนที่เป็นผู้นำอนามัย ดูแลช่วยเหลือครูได้อีกทาง

หนึ่ง ทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เน้นในเรื่องของการปฏิบัติมากกว่าความรู้

อย่างไรก็ตามยังพบว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับทางโรงเรียนเป็นบางครั้ง อาจเนื่องจากทางโรงเรียนขาดการติดต่อกับทางบ้านด้วยตนเอง จากการวิจัยพบว่า ครูส่งจดหมายแจ้งให้ผู้ปกครองมากที่สุด (ร้อยละ 67.0) แต่การไปพบผู้ปกครองที่บ้านมีเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 17.1) เท่านั้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอน มีความเห็นว่า มีปัญหาโดยส่วนรวม และรายด้าน อยู่ในระดับน้อย ทั้งในด้านหลักสูตรและเนื้อหา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา โดยมีรายละเอียดทั้ง 5 ด้าน ไว้ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ครูผู้สอนมีความเห็นว่า มีปัญหาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน ดังนี้ มีการเตรียมการสอน โดยการทบทวนที่การสอนล่วงหน้าทุกครั้ง ศึกษาเอกสารหลักสูตร และเอกสารที่เกี่ยวข้องอีกทั้งยังได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา และหลักสูตรสุขศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจึงทำให้ครูผู้สอนเข้าใจสามารถปฏิบัติตามที่หลักสูตรกำหนดไว้เป็นอย่างดี

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่า มีปัญหาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย อาจเนื่องจากครูผู้สอนไม่ทราบว่าตนเองมีปัญหาเนื่องจากไม่ได้จบทางสุขศึกษาโดยตรง (ร้อยละ 86.8) จึงมองไม่เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระทำอยู่เป็นปัญหา หรืออาจเป็นเพราะว่า ครูต้องสอนหลายวิชา และมีงานอื่น ๆ ต้องทำนอกเหนือจากการสอน ดังนั้นครูผู้สอนส่วนใหญ่จึงใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ($\bar{X} = 3.15$) สอนให้จดจำเพียงเนื้อหาเท่านั้น จึงทำให้ปัญหาการสอนอยู่ในระดับน้อย จากการวิจัยของ สมพงษ์ เรืองศรี (2530:31) พบว่า ครูมักสอนนักเรียนด้วยการบอกจตามตำรา และสอนเพียงเพื่อให้จบหลักสูตร ไม่มีการปรับปรุงวิธีสอน การสอนเน้นแต่ด้านเนื้อหา ขาดการฝึกทักษะ การปฏิบัติ ผู้วิจัยเห็นว่า ในระดับประถมศึกษาไม่ควรใช้วิธีสอนด้วยการบรรยายให้มากนักครูควรรู้จักกิจกรรมการสอนที่ยั่ว

ทำท่าย ความสามารถของนักเรียน ดังเช่น กิจกรรมการเล่านิทาน การใช้เพลงประกอบ การใช้เกม การแสดงบทบาทสมมุติ การแสดงละคร กิจกรรมการเรียนการสอนเหล่านี้ เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการแสดงออก ต้องการเรียนการสอนที่สนุกสนาน เราจะไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ มีความสนใจอยู่ในช่วงสั้น ๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูควรใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วกับการเรียนการสอน เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้น่าเรียน เหมาะสมกับผู้เรียน ดังที่ บารุง กลัดเจริญ และจวีวรรณ กินาวงษ์ (2527: 151-153) กล่าวถึง หลักการสอนที่ครูควรคำนึงไว้ดังนี้ ครูควรสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อันเหมาะสม ทั้งในแง่สิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของผู้เรียน รวมทั้งใช้แรงกระตุ้นทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้ผู้เรียนสนใจเรียนยิ่งขึ้น

แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอน มีปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่อง ไม่ได้สอนโดยวิธีเชิดหุ่น เนื่องจากเตรียมอุปกรณ์ยาก อาจเนื่องมาจากวิธีสอนแบบนี้ เป็นวิธีสอนที่ต้องเตรียมอุปกรณ์การสอนที่ยุ่งยาก สถานที่ในการสอนคับแคบ เพราะต้องใช้ห้องเรียน โดยปกติแล้วโรงเรียนประถมส่วนมากจะมีพื้นที่บริเวณคับแคบไม่เพียงพอ อีกทั้งมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาการสอน และครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาต้องทำหน้าที่สอนทุกกลุ่มประสบการณ์ อีกทั้งต้องทำหน้าที่สอนหลายอย่าง (มะลิ ไพฑูรย์เนรมิต, 2533) ดังนั้นจึงไม่มีเวลาเตรียมการสอนโดยวิธีเชิดหุ่น

2.3 ด้านการใช้สื่อการสอน จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่า มีปัญหาโดยส่วนรวมรายด้าน อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากได้รับแจกสื่อการสอนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งครูส่วนใหญ่จัดทำสื่อการสอนขึ้นใช้เอง แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ำรูปภาพเป็นสื่อการเรียนการสอนมากที่สุด (ร้อยละ 91.8) ทั้งนี้อาจเพราะรูปภาพเป็นสื่อที่ครูสามารถหาและผลิตเองได้ง่าย อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยพบว่า ในการสอนสุขศึกษา ครูส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนทุกครั้งน้อยมาก (ร้อยละ 10.0) อาจเป็นเพราะครูเตรียมสื่อการสอนไม่ทัน ครูขาดความรู้ในการผลิตสื่อ หรือครูขาดงบประมาณใช้ผลิตสื่อ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในระดับประถมศึกษา ครูผู้สอนควรใช้สื่อการสอนทุกครั้ง เพื่อเป็นการจูงใจให้นักเรียนสนใจต่อสิ่งที่เรียน เนื้อหาวิชาสุขศึกษาส่วนใหญ่เป็นนามธรรมครูผู้สอนต้องทำให้เป็นรูปธรรม โดยการใช้สื่อในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของซูชาติ เชนฉลาด (2524: 196) ที่กล่าวว่าสื่อการเรียนจะช่วยทำให้นักเรียนสนใจบทเรียน กระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ เนื่องจากงบประมาณมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณฑล คงอุทัย (2530) เจริญเกียรติ ภูสกุล (2531) ละเอียด วงศ์วี (2534) มยุรี อุทัยวัฒนา (2536) และ นวพรรณ สรรพสิน (2537) ที่พบว่า การขาดงบประมาณในการผลิตสื่อเป็นปัญหาใหญ่ และประสบมานาน เนื่องจาก งบประมาณมีน้อย ผู้วิจัยเห็นว่าครูผู้สอนควรช่วยเหลือตนเองในการจัดหาสื่อ หรืออาจจะให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ อีกประการหนึ่งควรร่วมกับหน่วยงานผลิตสื่อ อาจจะทั้งระดับ เขตหรือระดับกลุ่มโรงเรียนร่วมกันผลิตสื่อประเภทคงทนใช้ได้นานเก็บไว้ในศูนย์ผลิตสื่อ เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถยืมมาใช้ได้

2.4 ด้านการวัดและการประเมินผล จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่า มีปัญหาโดยส่วนรวม อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการวัดและประเมินผล ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ บ 02 ซึ่งเป็นไปตามหลักการวัดและประเมินผลของกระทรวง ศึกษาธิการ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสังเกตและจากข้อสอบ ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการเขตแต่ละ เขตจึงเป็นผลทำให้ ครูสอนส่วนใหญ่ใช้แบบวัด ใช้วิธีการ และใช้ข้อสอบจากแหล่งเดียวกัน จึงทำ ให้เกิดปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับน้อย

2.5 ด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนมีความเห็นว่า มีปัญหาโดยส่วนรวม รายด้าน อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากผู้บริหารให้ความสำคัญ ในการจัดกิจกรรม ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ ละมัย จันดีะยอด (2534) พบว่า ผู้บริหาร ส่งเสริมการเรียนการสอนโดยให้ครูทำบันทึกการสอนล่วงหน้า ให้คำปรึกษาแนะนำ และส่งเสริม การทำสื่อการสอน

แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนยังขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าร่วม กิจกรรม อันเป็นผลให้ผู้ปกครองกับทางโรงเรียน ไม่มีการร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็นนโยบายที่ ทางโรงเรียนกำหนด หรือโครงการต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จาก ผลการวิจัยพบว่า โครงการต่างๆ ได้แก่ โครงการสนับสนุนการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน โดยการเร่งรัดให้ภูมิคุ้มกันนักเรียน โครงการ ป้องกันโรคเอดส์ ครูผู้สอนมีการจัดโครงการเหล่านี้น้อย (ร้อยละ 60-68) ซึ่งโครงการเหล่านี้ ส่วนเป็นโครงการที่ช่วยลดปัญหาทางสุขภาพของนักเรียน และเป็นเครื่องชี้ว่า การเรียนการสอน วิชาสุขศึกษา ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเพียงใด

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูผู้สอน มีความเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1. ครูต้องสอนหลายวิชา เนื่องจากต้องสอนทุกกลุ่มประสบการณ์จึงไม่สามารถเตรียมการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ละมัย จันดีะยอด (2534) พบว่า ปัญหาของครูประถมศึกษาในเรื่องการจัดการเรียนการสอน คือ ครูต้องสอนหลายวิชา ไม่สามารถเตรียมการสอนได้เต็มที่ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการสอนวิชาสุขศึกษาได้เต็มที่

2. ครูมีงานต้องทำนอกเหนือการสอน เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษามีครูไม่เพียงพอและมีกิจกรรมที่เป็นนโยบายจากสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กำหนดให้แต่ละโรงเรียนต้องปฏิบัติ ดังนั้นครูจึงต้องมีหลายหน้าที่จากข้อเสนอแนะของครูผู้สอนควรลดกิจกรรมต่าง ๆ ให้น้อยลงเน้นด้านการเรียนการสอนให้มากขึ้น

3. ขาดความร่วมมือในการดูแลสุขภาพจากผู้ปกครอง เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 71.8) อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองมีปัญหาทางเศรษฐกิจ ต้องประกอบอาชีพจึงไม่มีเวลาดูแลเด็ก และปล่อยให้เป็นที่ของโรงเรียนที่จะต้องดูแล ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหานี้ทั้งทางโรงเรียนและผู้ปกครองควรร่วมมือกันแก้ไขอย่างจริงจังโดยการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนมากขึ้น หรือโรงเรียนควรจัดกิจกรรมเยี่ยมครอบครัวของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ทราบปัญหาสุขภาพของนักเรียน

3. จากการเปรียบเทียบปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ครูชายและครูหญิง โดยส่วนรวมและรายด้าน พบว่า ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เรียนจบทางการศึกษาเหมือนกัน ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางสุขศึกษา จึงไม่ทราบจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งเน้นทักษะในด้านการปฏิบัติ ส่วนการวัดและประเมินผลมีเกณฑ์กำหนดไว้โดยที่ครูผู้สอนดำเนินการปฏิบัติตามเกณฑ์นั้น อาจเป็นสาเหตุให้ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยส่วนใหญ่ ครูหญิงมีปัญหามากกว่าครูชาย ในเรื่อง ดังนี้ คือ การสอนโดยวิธีสร้างสถานการณ์จำลองเป็นเรื่องยุ่งยาก ขาดความรู้ ความเข้าใจใน

การผลิตและการใช้สื่อการสอน ขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรขาดความรู้ ในการวิเคราะห์ และปรับปรุงข้อสอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูหญิงมีความเอาใจใส่ต่อนักเรียนมากกว่าครูชาย ดังจะเห็นได้จากการวิจัยของ มะลิ ไพฑูรย์เนรมิตร (2533) ที่พบว่า ครูหญิงมีการปฏิบัติต่อนักเรียนในด้านการดูแล สุขภาพมากกว่าครูชาย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านโรงเรียน

- 1.1 โรงเรียนควรจัดให้ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่เสมอ จะช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 1.2 จัดเอกสารหลักสูตรวิชาสุขศึกษาให้เพียงพอ เนื่องจากครูส่วนใหญ่ใช้วิธีศึกษาหลักสูตรด้วยตนเอง ดังนั้นเอกสารหลักสูตรจึงมีความจำเป็นต่อครูผู้สอนวิชาสุขศึกษามาก
- 1.3 ทางโรงเรียนไม่ควรมอบหมายงานพิเศษให้แก่ครูประจำชั้นเพราะจะทำให้ครูไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียน

2. การพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ

- 2.1 ควรจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาของครูผู้สอน และจะได้ดำเนินการช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง
- 2.2 ผู้บริหารควรรู้ให้ความรู้แก่ครูในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา โดยใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการร้องเพลง การแสดงละคร การเล่นเกม การเล่นกีฬา โดยให้ครูทดลองฝึกปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา
 - 2.2.2 การใช้สื่อการสอนประเภท วีดีโอ สไลด์ ฯลฯ เนื่องจากครูส่วนใหญ่ใช้รูปภาพเป็นสื่อในการเรียนการสอนมากที่สุด ดังนั้นครูควรได้รับการฝึกและการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สื่อที่เป็นของจริง เพื่อให้เกิดทักษะและนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้

2.2.3 การวัดและประเมินผล ควรให้ความรู้แก่ครูในเรื่อง การวิเคราะห์และปรับปรุงข้อสอบ เพื่อให้ครูจัดทำข้อสอบที่เป็นมาตรฐานขึ้นมาใช้ในการวัดและประเมินผล ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาสุศึกษา

2.3 ควรมีการประชุมเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดจากการเรียนการสอน หรือเพื่อติดตามผลการสอนของครู

2.4 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ การจัดโครงการเกี่ยวกับสุขภาพ การจัดนิทรรศการ

3. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน โรงเรียน ชุมชน กระทำได้ดังนี้

3.1 จัดตั้งกรรมการโรงเรียน

3.2 ให้ชุมชนมีโอกาสใช้บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียน เช่น จัดการประชุมหรือการจัดงานวันสำคัญต่าง ๆ

3.3 จัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน โรงเรียน ชุมชน เช่น จัดงานวันศิษย์เก่า

3.4 การเชิญผู้ปกครองนักเรียนในชุมชนมาโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ ได้แก่

- เชิญผู้ปกครองมาประชุมก่อนเปิดเรียน

- เชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมกับครูในโรงเรียนเพื่อปรึกษาหารือในการปรับปรุงชุมชนหรือแก้ปัญหาในชุมชน

- เชิญผู้ปกครองมาชมนิทรรศการผลงานหรือการแสดงผลงานของนักเรียน

- จัดให้มีกิจกรรมสร้างความสามัคคีระหว่างผู้ปกครอง เช่น จัดการ

แข่งขันกีฬาหรือแข่งแม่กับลูก ฯลฯ

4. การประชาสัมพันธ์

4.1 จัดให้มีบริการเสนอข่าวจากโรงเรียนถึงบ้านเป็นประจำ

4.2 จัดให้มีนิทรรศการในโรงเรียนเพื่อแสดงผลงานของนักเรียน

4.3 จัดให้มีวันเยี่ยมโรงเรียน

4.4 จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า

4.5 จัดให้มีสัปดาห์แห่งการศึกษา

4.6 จัดให้มีการเยี่ยมเยียนผู้ปกครองที่บ้าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาสุขศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษาอื่นๆ
 2. ควรศึกษาสภาพและปัญหาในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษาอื่นๆ
-